

Přílohy

Příloha č. 1: Struktura rozhovoru

Nástin struktury rozhovoru s respondentem a tematické okruhy pro rozhovor.

Tato verze je formulovaná pro dospívající, nicméně okruhy pro rodiče jsou totožné, je třeba jen pozměnit formulaci. Při rozhovoru s rodiči vynechá tazatel 2. bod, komentování dotazníku. Jednak rodiče dotazník nevyplňovali, a také nepovažujeme za etické, aby byli seznámeni s výsledky svých téměř dospělých dětí. Konfrontace s hodnocením od dospívajících by mohla negativně ovlivnit průběh rozhovoru.

1. Přivítání, seznámení s respondentem, obeznámení s postupem rozhovoru a s tím, že bude nahráván (získání souhlasu s nahráváním).
2. Společné zastavení se nad výsledkem Dotazníku o způsobu výchovy v rodině; tazatel ho krátce okomentuje, vysvětlí, co obnáší daný styl výchovy, jenž v dotazníku vyšel; reflexe výsledků a možná diskuze nad nimi.
3. Pohovor o současné výchově, doplnění podrobností ke kategoriím z dotazníku:
 - Kontrola ze strany rodičů (psychologická kontrola, přítomnost trestů, verbální projevy kontroly, případná absence kontroly...). Modelová situace: *Jak se naposledy rodiče zachovali, když jsi nesplnil/a něco, na čem jste se domluvili?*
 - Informovanost rodičů (zda mají rodiče o dospívajícího zájem, jak jsou obeznámeni s tím, co dospívající dělá, jaké jsou jeho zájmy, jaký je jeho denní program, plány do budoucna...). Modelová situace: *Vědí rodiče o tom, co jsi dělal/a minulý týden?*
 - Emoční vztah rodičů k dospívajícímu (zda projevují vřelost, náklonnost, zájem, podporu, jak tyto projevy vypadají...)

- Blízkost vztahu (souvisí s předchozími kategoriemi). Modelová otázka: *Kdo jsou v tvém životě nejbližší lidé?*
 - Podpora autonomie, samostatnosti (jak jsou rodiče nakloněni samostatnému jednání dospívajícího, zda mu samostatnost umožňují či ho v ní dokonce podporují, jak se staví k projevům autonomie...). Modelová situace: *Jak rodiče reagovali na to, když jsi udělal/a něco jinak, než ti doporučovali, podle sebe? Měli zájem angažovat se v tvých významných rozhodnutích (o vztazích, škole, zaměstnání...)? Případně např. Jak rodiče reagovali, když jsi se odstěhoval/a z domova / odjel/a do ciziny?*
 - Podpora v utvoření vlastní identity dospívajícího (zda rodiče uznávají názory dospívajícího, jeho rozhodnutí, zda jsou ve vztahu k němu hodnotící, zda mu „plánují“ život...)
4. Prosba o navrácení se v myšlenkách do věku dospívání, kolem 15 let či méně. Pohovor o změnách, které respondent vnímá, že proběhly od doby adolescence do vynořující se dospělosti. V čem se výchova a vztahy tehdy a teď liší. Vodítkem mohou být kategorie z předešlého bodu. Modelové situace: *Kdy tě rodiče přestali neustále kontrolovat? Kdy jsi mohl/a začít chodit domů, jak jsi chtěl/a? Kdy tě nechali udělat první významnější rozhodnutí samostatně – vybral/a sis sám/sama školu, případně práci, brigádu? V čem přestali být rodiče tak přísní? Máš nyní více / méně zodpovědností, než dříve (a jaké)?*
Dále tazatel podpoří respondenta v reflexi těchto změn, které nastaly či nenastaly, poprosí o zhodnocení výchovy, jejího vývoje, spokojenosti s ní.
5. Uzavření rozhovoru, možnost doplnit nějaké informace, na které se zapomnělo, poděkování.